

Valsts ieņēmumu
dienests

Metodiskais materiāls

PAR NODOKĻU PIEMĒROŠANU FIZISKO PERSONU VEIKTAJĪEM DARĪJUMIEM AR KOKMATERIĀLIEM

09.01.2024.

Saturs

1. Iedzīvotāju ienākuma nodoklis.....	3
1.1. Ienākums no fiziskas personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas, ja saimnieciskā darbība nav reģistrēta.....	3
1.2. Ienākuma gūšana no fiziskas personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas, ja ir reģistrēta saimnieciskā darbība	4
1.3. Fiziskas personas, kurai mežs nav īpašumā, ienākums no kokmateriālu atsavināšanas.....	4
2. Pievienotās vērtības nodoklis	5
3. Piemēri nodokļu piemērošanai	6
4. Saistošie normatīvie akti.....	14

Metodiskais materiāls sniedz metodisku palīdzību fiziskajām personām, kuras veic darījumus ar kokmateriāliem, piemērojot likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" un Pievienotās vērtības nodokļa likuma normas.

1. Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Fiziskas personas ienākums, par kuru ir jāmaksā iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN), ir:

- ienākums no fiziskas personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas;
- ienākums, kas gūts, pārdodot zarus, kuri paredzēti šķeldošanai un iegūti ārpus meža zemes, attīrot īpašumā esošās lauksaimniecības zemes no krūmiem, vai mežā, izstrādājot cirsmu.

Ienākums no īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas **nav saimnieciskās darbības ienākums**, ja izdevumi, kas saistīti ar tā gūšanu, nav atzīti par saimnieciskās darbības izdevumiem¹.

1.1. Ienākums no fiziskas personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas, ja saimnieciskā darbība nav reģistrēta

No fiziskas personas ienākumiem, kurus izmaksā komersants vai cits ienākuma izmaksātājs, kuram likums "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" paredz pienākumu ieturēt nodokli izmaksas vietā par personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas darījumiem, **IIN ietur un samaksā ienākuma izmaksātājs**.

Fiziska persona kā pierādījumu, ka mežs ir tās īpašumā, ienākuma izmaksātājam iesniedz **ciršanas apliecinājuma** (ja tāds ir) **kopiju**, ja nepieciešams, uzrādot arī tā oriģinālu, vai apliecinājumu, ka mežs ir personas īpašumā.

Ienākumam no fiziskas personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas piemēro **10 % nodokļa likmi**². Ienākuma izmaksātājs iesniedz Valsts ieņēmumu dienesta elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS) paziņojumu par fiziskajai personai izmaksātajām summām ar ienākuma veida kodu "1010" līdz nākamā mēneša 15. datumam un samaksā IIN vienotajā nodokļu kontā ne vēlāk kā līdz nākamā mēneša 23. datumam.

¹ Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11. panta 1.⁴ daļa.

² Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 15. panta sestās daļas 1. punkts.

Ieturot IIN, ir piemērojamas šādas **izdevumu normas**:

- 25 % apmērā no izmaksājamās summas, ieturot IIN no augoša meža pārdošanas ienākuma;
- 50 % apmērā no izmaksājamās summas, ieturot IIN no kokmateriālu pārdošanas ienākuma³.

Tādējādi ienākuma izmaksātājs, izmaksājot fiziskajai personai ienākumu, ja minētā persona ir apliecinājusi, ka mežs ir tās personīgais īpašums, šim ienākumam piemēro 10 % nodokļa likmi un pirms nodokļa aprēķināšanas no izmaksājamās summas atskaita attiecīgo izdevumu normu (1., 3., 4., 6., 7. un 8. piemērs).

Ja ienākuma izmaksātājs izmaksas vietā ir ieturējis IIN, tad fiziskajai personai gada ienākumu deklarācija par gūto ienākumu Valsts ieņēmumu dienestā (VID) **nav jāiesniedz**.

Ja kokmateriālus vai augošu mežu **pārdod citai fiziskai personai**, kas nav reģistrējusies kā saimnieciskās darbības veicēja, nodoklis no gūtajiem ienākumiem 10 % apmērā rezumējošā kārtībā jāaprēķina un jāiemaksā vienotajā nodokļu kontā pašam ienākuma saņēmējam, iesniedzot VID gada ienākumu deklarācijas **D1¹ pielikumu un D veidlapu**, kur norāda gūtos ienākumus, piemērojamo izdevumu normu 25 % vai 50 % apmērā.

Deklarāciju VID iesniedz ienākumu gūšanas gadam sekojošajā gadā – no 1. marta līdz 1. jūnijam vai no 1. aprīļa līdz 1. jūlijam (3. un 4. piemērs).

1.2. Ienākuma gūšana no fiziskas personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas, ja ir reģistrēta saimnieciskā darbība

Ja fiziska persona – ienākuma saņēmēja – ir reģistrējusi saimniecisko darbību un tās īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas darījumi tiek veikti saimnieciskās darbības ietvaros, atzīstot arī attiecīgus saimnieciskās darbības izdevumus, tad saimnieciskās darbības veicējs IIN no ienākuma par šiem darījumiem aprēķina un iemaksā vienotajā nodokļu kontā rezumējošā kārtībā, ienākumam piemērojot progresīvo nodokļa likmi (kopējam gada ienākumam līdz 20 004 euro – 20 %, ienākumam no 20 004 euro līdz 78 100 euro – 23 %, ienākuma daļai, kas pārsniedz 78 100 euro, – 31 %) (5. piemērs)⁴.

Ja ienākuma izmaksātājs minētajā gadījumā ir ieturējis IIN, piemērojot 10 % nodokļa likmi, tad tas nodokļa aprēķinā tiek ņemts vērā kā avansā samaksātais nodoklis.

1.3. Fiziskas personas, kurai mežs nav īpašumā, ienākums no kokmateriālu atsavināšanas

Ja fiziska persona **nav apliecinājusi**, ka mežs ir tās personīgais īpašums, un VID publiskojamo datu bāzes sadaļā "Saimnieciskās darbības veicēji, VID reģistrētās juridiskās personas un citas personas" **nav informācijas** par fiziskas personas reģistrēto saimniecisko darbību, tad ienākuma izmaksātājs, izmaksājot minētajai

³ Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 17. panta 10.² daļa.

⁴ Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11. panta 1.¹ daļa.

personai ienākumu no augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas, **ietur IIN un neatkarīgi no ienākuma apmēra piemēro 23 % nodokļa likmi**, pirms nodokļa piemērošanas atskaitot attiecīgo izdevumu normu (7. piemērs).

Savukārt, ja ienākuma izmaksātājs ir **pārliecinājies VID publiskojamo datu bāzē** par fiziskas personas reģistrēto saimniecisko darbību, bet fiziskā persona nav apliecinājusi, ka mežs ir tās personīgais īpašums, ienākuma izmaksātājs IIN no augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas ienākuma neietur. IIN no šo darījumu ienākumiem aprēķina un **iemaksā vienotajā nodokļu kontā rezumējošā kārtībā saimnieciskās darbības veicējs, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju** un ienākumam piemērojot progresīvo IIN likmi (ienākumam līdz 20 004 euro – 20 %, ienākumam no 20 004 euro līdz 78 100 euro – 23 %, ienākuma daļai, kas pārsniedz 78 100 euro, – 31 %) (5. piemērs).

2. Pievienotās vērtības nodoklis

Fiziskai personai, veicot kokmateriālu piegādes vai sniedzot ciršanas tiesību piešķiršanas pakalpojumus, **var rasties pienākums reģistrēties** VID pievienotās vērtības nodokļa (PVN) maksātāju reģistrā un/vai nomaksāt PVN valsts budžetā.

Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē jebkura sistemātiska, patstāvīga darbība par atlīdzību (tai skaitā jebkuru ražotāju, tirgotāju vai pakalpojumu sniedzēju darbība, lauksaimnieciska darbība) ir saimnieciskā darbība un tās ietvaros iekšzemē veiktā preču piegāde (kokmateriālu pārdošana) un pakalpojumu sniegšana (ciršanas tiesību piešķiršanas pakalpojums) par atlīdzību ir ar PVN apliekami darījumi.

Ja fiziska persona 12 mēnešu periodā sistemātiski par atlīdzību (**vismaz divas reizes** 12 mēnešu periodā, **kas nav saistīts ar kalendāra gadu**, bet var sakrist) veic kokmateriālu piegādes vai sniedz ciršanas tiesību piešķiršanas pakalpojumus, tad Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē šī fiziskā persona veic saimniecisko darbību.

Atsevišķos gadījumos **arī vienu** kokmateriālu piegādi var uzskatīt par darījumu, kas tiek veikts saimnieciskās darbības ietvaros, ja tiek izpildītas sistemātiskas darbības (piemēram, meža izstrāde, kokmateriālu sagatavošana), lai nodrošinātu šo vienu kokmateriālu piegādi.

Fiziskai personai, kura veic saimnieciskās darbības ietvaros ar nodokli apliekamus darījumus, t. i., veic vismaz divas kokmateriālu piegādes vai sniedz ciršanas tiesību piešķiršanas pakalpojumus, **ir jāreģistrējas** VID PVN reģistrā pirms šo darījumu veikšanas. Atsevišķos gadījumos fiziskā persona ir tiesīga neregistrēties VID PVN maksātāju reģistrā, ja kopējā ar nodokli apliekamo darījumu vērtība jebkurā 12 mēnešu periodā (nav saistīts ar kalendāra gadu, bet var sakrist) nav pārsniegusi 50 000 euro (līdz 2023. gada 31. decembrim – 40 000 euro)⁵.

Tas nozīmē, ka, pārdodot kokmateriālus vai sniedzot ciršanas tiesību piešķiršanas pakalpojumus, jāseko, kad tiek pārsniegts minētais sliekšnis.

⁵ Pievienotās vērtības nodokļa likuma 59. panta pirmā daļa.

Fiziska persona – iekšzemes neregistrēts nodokļa maksātājs – **līdz sekojošā mēneša 15. datumam, kad ir pārsniegts noteiktais reģistrācijas sliekšnis** – 50 000 euro, iesniedz EDS iesniegumu reģistrācijai VID PVN maksātāju reģistrā. Personu uzskata par reģistrētu VID PVN maksātāju reģistrā ar dienu, kad lēmums par nodokļa maksātāja reģistrāciju VID PVN maksātāju reģistrā uzskatāms par paziņotu saskaņā ar likumu "Par nodokļiem un nodevām".

Iekšzemes fiziskai personai, kura **vienu** reizi 12 mēnešu laikā ir veikusi **vienu** darījumu, kas **nav saistīts ar saimniecisko darbību**, bet kura rezultātā pārsniegts noteiktais reģistrācijas sliekšnis – 50 000 euro (līdz 2023. gada 31. decembrim – 40 000 euro), nav jāiemaksā budžetā PVN no summas, kas pārsniedz reģistrācijas sliekšni.

Savukārt, ja iekšzemes fiziska persona 12 mēnešu laikā ir veikusi vienu darījumu, kura rezultātā pārsniegts noteiktais reģistrācijas sliekšnis, un šajā darījumā **ir saskatāmas saimnieciskās darbības Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē pazīmes**, tad minētā persona aprēķina PVN no darījuma vērtības, kas pārsniedz reģistrācijas sliekšni (aprēķināto PVN iekļaujot darījuma vērtībā). PVN aprēķina par to taksācijas periodu, kad šī summa pārsniegta, un iemaksā budžetā līdz taksācijas periodam sekojošā mēneša 23. datumam (līdz 2020. gada 31. decembrim – līdz taksācijas periodam sekojošā mēneša 20. datumam).

Iekšzemes fiziskai personai ir tiesības reģistrēties VID PVN maksātāju reģistrā arī uz noteiktu laiku (darījuma brīdi vai ilgāku periodu, ja šī persona plāno veikt vairākus darījumus noteiktā laika periodā).

Ja iekšzemē tiek pārdoti Pievienotās vērtības nodokļa likuma 141. panta trešajā daļā noteiktie kokmateriāli un/vai tiek sniegti ar tiem saistīti pakalpojumi un kokmateriālu pārdevējs un pircējs ir reģistrēti VID PVN maksātāju reģistrā, darījumam piemēro īpašo nodokļa piemērošanas režīmu.

Kokmateriālu vai ar tiem saistītu pakalpojumu saņēmējam izrakstītajā nodokļa rēķinā piegādāto kokmateriālu vai sniegto pakalpojumu vērtību norāda bez PVN un norēķinus par minētajiem darījumiem, **sākot ar 2020. gada 1. janvāri, veic, izmantojot bezskaidras naudas norēķinus.**

3. Piemēri nodokļu piemērošanai

1. piemērs

Fiziska persona "A", kura nav reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, 12 mēnešu periodā divas reizes no savā īpašumā esoša augoša meža ir pārdevusi kokmateriālus: 2020. gada decembrī zemnieku saimniecībai "Zilītes" – par 14 228,72 euro, savukārt 2021. gada februārī – sava pagasta pašvaldībai par 12 000 euro. Fiziskā persona "A" ienākumu izmaksātājiem ZS "Zilīte" un pagasta pašvaldībai ir apliecinājusī, ka kokmateriāli ir iegūti no savā īpašumā esoša meža. Ņemot vērā to, ka iepriekšējo 12 mēnešu laikā veikto ar PVN apliekamo darījumu kopējā vērtība nav sasniegusi 40 000 euro, fiziskajai personai nav jāreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā un par 2021. gada februārī veikto darījumu PVN nav jāaprēķina.

IIN no kokmateriālu pārdošanas ienākuma ietur ienākuma izmaksātāji, piemērojot 10 % likmi un 50 % izdevumu normu:

2020. gadā ZS "Zilīte" – 711,44 euro ((14 228,72 – 7114,36) x 10 %);
2021. gadā pagasta pašvaldība – 600 euro ((12 000 – 6000) x 10 %).

2. piemērs

Fiziska persona "B", kura nav reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, 2018. gada septembrī pārdeva juridiskajai personai savā īpašumā esoša meža ciršanas tiesības par 38 000 euro, 2019. gada jūlijā veica otru tādu darījumu par 48 000 euro un turpmāko 12 mēnešu laikā neplāno veikt citus ar PVN apliekamus darījumus.

Fiziskā persona "B" pirms otrā darījuma veikšanas var izmantot Pievienotās vērtības nodokļa likumā noteiktās tiesības reģistrēties VID PVN maksātāju reģistrā uz noteiktu laiku – 2019. gada jūliju. Šādā gadījumā ciršanas tiesību piešķiršanas brīdī fiziskā persona "B" kā reģistrēts PVN maksātājs izraksta PVN rēķinu:

- pakalpojuma saņēmējam – reģistrētam PVN maksātājam, tajā norādot sniegtā pakalpojuma vērtību bez PVN un atsauci "nodokļa apgrieztā maksāšana";
- pakalpojuma saņēmējam – neregistrētam PVN maksātājam, aprēķinot PVN 21 procenta apmērā.

Savukārt, ja fiziskā persona "B" izmanto tiesības neregistrēties VID PVN maksātāju reģistrā, ja pēc viena darījuma, ar kuru pārsniegts 40 000 euro reģistrācijas sliekšnis, turpmāko 12 mēnešu laikā nav paredzēts veikt citus ar PVN apliekamus darījumus, tad tai no pārsnieguma summas ir jāaprēķina un jāsamaksā PVN valsts budžetā, t. i., no 56 000 euro, ir jāaprēķina un jāmaksā valsts budžetā PVN 9719,01 euro (56 000 euro x 21 : 121).

Aprēķinātā PVN summa fiziskajai personai "B" jāiemaksā budžetā līdz 2019. gada 20. augustam. IIN juridiskā persona ietur un iemaksā budžetā, piemērojot 10 % nodokļa likmi un attiecīgo izdevumu normu.

3. piemērs

Fiziska persona "A", kura nav reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, 12 mēnešu periodā no savā īpašumā esoša augoša meža veica šādus darījumus:

- 2018. gada 10. janvārī pārdeva kokmateriālus SIA "Kamolītis" par 10 500 euro;
- 2018. gada 25. janvārī fiziskai personai "B", kura neveic saimniecisko darbību, sniedza pakalpojumu – piešķīra ciršanas tiesības par 28 500 euro;
- 2018. gada 3. februārī pārdeva kokmateriālus SIA "Ābelīte" par 11 000 euro;
- 2018. gada 4. februārī – fiziskai personai "C", kura neveic saimniecisko darbību, pārdeva koksnes kurināmo – malkas apaļkokus par 1500 euro.

Fiziskā persona "A" ienākumu izmaksātājiem SIA "Kamolītis" un SIA "Ābelīte" ir apliecinājusi, ka kokmateriāli ir iegūti no savā īpašumā esoša meža. Fiziskā persona "A" ne pirms viena darījuma veikšanas nav reģistrējusies **VID PVN maksātāju** reģistrā (ne pastāvīgi, ne uz noteiktu laiku).

Tā kā ar PVN apliekamo darījumu kopējā vērtība 3. februārī ar SIA "Ābelīte" pārsniegusi 40 000 euro, fiziskajai personai "A" līdz 2018. gada 15. martam ir jāiesniedz VID iesniegums reģistrācijai VID PVN maksātāju reģistrā. Par 2018. gada 3. un 4. februārī veikto darījumu summu, kas pārsniedz 40 000 euro, fiziskajai personai "A" ir jāaprēķina PVN. Par pārsnieguma summu 3. februārī, t. i., no 10 000 euro (10 500 euro + 28 500 euro + 11 000 euro – 40 000 euro), tai ir jāaprēķina un jāmaksā valsts budžetā PVN 1735,54 euro (10 000 euro x 21 : 121) līdz 2018. gada 20. martam.

Atbilstoši Pievienotās vērtības nodokļa likumā noteiktajam koksnes kurināmā (malkas apaļkoku) piegādēm iedzīvotājiem ir noteikta samazinātā PVN likme 12 % apmērā. Aprēķinātā PVN summa 160,71 euro ($1500 \text{ euro} \times 12 : 112$) fiziskajai personai "A" jāsamaksā valsts budžetā līdz 2018. gada 20. martam.

A. IIN no kokmateriālu pārdošanas ienākuma ietur ienākuma izmaksātāji:

SIA "Kamolītis" – 525 euro ($(10\,500 - 5250) \times 10\%$)

SIA "Ābelīte" – 550 euro ($(11\,000 - 5500) \times 10\%$)

B. IIN no ienākuma, kas gūts no darījumiem ar fiziskajām personām "B" un "C", fiziskā persona "A" maksā, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju (aizpildot deklarācijas D11 pielikumu) un piemērojot 10 % nodokļa likmi.

Ienākumam no darījuma ar fizisko personu "B" piemēro 25 % izdevumu normu, aprēķinātais nodoklis ir 2137,50 euro ($(28\,500 - 7125) \times 10\%$).

Ienākumam no darījuma ar fizisko personu "C" piemēro 50 % izdevumu normu, aprēķinātais nodoklis ir 75 euro ($(1500 - 750) \times 10\%$).

4. piemērs

Fiziska persona "A", kurai nav reģistrēta saimnieciskā darbība, 2018. gadā veic darījumu – vienīgo reizi 12 mēnešu laikā ar vienu līgumu vienam pircējam – fiziskai personai "B", kura neveic saimniecisko darbību, pārdod ciršanas tiesības no savā īpašumā esoša augoša meža par summu 55 000 euro.

Lai pārdotu ciršanas tiesības, personai "A" nebija nepieciešams veikt nekādas sistemātiskas darbības par atlīdzību. Šajā gadījumā ciršanas tiesību pārdošana personai "A" nav uzskatāma par tās saimniecisko darbību Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē, jo 12 mēnešu laikā veiktais vienīgais darījums minētā likuma izpratnē nav sistemātiska darbība par atlīdzību.

Fiziskajai personai "A" nav jāreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā un nav jāmaksā PVN no summas, kas pārsniedz 40 000 euro.

IIN no ienākuma, kas gūts no augoša meža pārdošanas izciršanai, fiziskā persona "A" maksā, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju (aizpildot deklarācijas D1¹ pielikumu) 4125 euro ($(55\,000 - 13\,750) \times 10\%$).

5. piemērs

Fiziska persona "B", kura ir reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicējs (nav reģistrēts PVN maksātājs), 2022. gadā noslēdz līgumu ar SIA "Šķelda" par zaru piegādi no personai piederošās lauksaimniecības zemes attīrīšanas no krūmiem.

Fiziskā persona izdevumus, kas saistīti ar lauksaimniecības zemes attīrīšanu (par krūmu zāģēšanu, transportēšanu, degvielu u. c.) iekļaus saimnieciskās darbības izdevumos.

SIA "Šķelda", izmaksājot fiziskajai personai "B" ienākumu no zaru iegādes, IIN nav jāietur.

Fiziskā persona "B" IIN no ienākuma, kas gūts no zaru pārdošanas SIA "Šķelda", aprēķinās un maksās, iesniedzot gada ienākuma deklarāciju (aizpildot D3 pielikumu) un piemērojot progresīvo nodokļa likmi.

6. piemērs

Fiziskas personas "A" saimnieciskā darbība ir telpu noma juridiskām personām, kuras veic saimniecisko darbību. Personas "A" veikto darījumu apjoms iepriekšējo 12 mēnešu laikā – no 2017. gada marta līdz 2018. gada februārim – sasniedzis 29 000 euro. Persona "A" ir noslēgusi sadarbības līgumu ar SIA "Vizbule" par to, ka persona "A" tai piegādās kokmateriālus 52 700 euro apmērā.

Persona "A" veic savā īpašumā esoša augoša meža izstrādi un 2018. gada februārī veic vienu kokmateriālu piegādi SIA "Vizbule" 52 700 euro apmērā, neregistrējoties VID PVN maksātāju reģistrā pirms šī darījuma veikšanas (ne pastāvīgi, ne uz noteiktu laiku).

Fiziskā persona "A" nav iekļāvusi savas saimnieciskās darbības izdevumos ar kokmateriālu pārdošanu saistītos izdevumus un ir apliecinājusi pircējam SIA "Vizbule", ka kokmateriāli ir iegūti no savā īpašumā esoša meža. SIA "Vizbule", izmaksājot fiziskajai personai "A" ienākumu no tās īpašumā esoša augoša meža iegūto kokmateriālu atsavināšanas, šim ienākumam piemēro 10 % nodokļa likmi un attiecīgo izdevumu normu. Tādējādi SIA "Vizbule" ietur un iemaksā budžetā IIN 2635 euro apmērā $((52\,700 - 26\,350) \times 10\%)$.

Lai gan kokmateriālu pārdošanas darījumā ir iesaistīts tikai viens darījuma partneris – SIA "Vizbule", ar kuru tika noslēgts viens pirkuma-pārdevuma līgums, persona "A" ir veikusi sistemātiskas darbības (t. i., meža izstrādi un kokmateriālu sagatavošanu), lai nodrošinātu šo kokmateriālu pārdošanu, par kuru tā ir saņēmusi atlīdzību.

Tādējādi Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē ir uzskatāms, ka kokmateriālu pārdošana ir veikta saimnieciskās darbības šā likuma izpratnē ietvaros.

Šajā gadījumā personai "A" līdz 2018. gada 15. martam ir jāiesniedz VID iesniegums reģistrācijai VID PVN maksātāju reģistrā. Par iepriekšējo 12 mēnešu laikā veikto darījumu summu, kas pārsniedz 40 000 euro, t. i., no 41 700 euro (29 000 euro + 52 700 euro – 40 000 euro), tai ir jāaprēķina un jāmaksā valsts budžetā PVN 7237,19 euro $(41\,700 \text{ euro} \times 21 : 121)$. Aprēķinātā PVN summa fiziskajai personai "A" jāiemaksā budžetā līdz 2018. gada 20. martam.

7. piemērs

Fiziska persona "A", kurai nav reģistrēta saimnieciskā darbība, 2018. gada 15. janvārī pārdod kokmateriālus SIA "Kokapstrāde" par 25 000 euro un 2018. gada 5. februārī atkārtoti veic kokmateriālu piegādi SIA "Kokapstrāde" par 26 000 euro, neregistrējoties VID PVN maksātāju reģistrā pirms šī darījuma veikšanas (ne pastāvīgi, ne uz noteiktu laiku). Citus apliekamus darījumus turpmāko 12 mēnešu laikā personai "A" nav plānots veikt. Fiziskā persona "A" ienākuma izmaksātājam SIA "Kokapstrāde" nevar apliecināt, ka kokmateriāli ir iegūti no savā īpašumā esoša meža.

Fiziskās personas darbība ir kvalificējama kā saimnieciskā darbība gan Pievienotās vērtības nodokļa likuma, gan likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" izpratnē.

Tā kā citus apliekamus darījumus turpmāko 12 mēnešu laikā nav plānots veikt, tad fiziskajai personai "A" ir tiesības neregistrēties VID PVN maksātāju reģistrā, bet no darījuma summas, kas pārsniedz 40 000 euro, t. i., no 11 000 euro, tai ir jāaprēķina un jāmaksā valsts budžetā PVN 1909,09 euro $(11\,000 \text{ euro} \times 21 : 121)$. Aprēķinātā PVN summa fiziskajai personai "A" jāiemaksā budžetā līdz 2017. gada 20. martam. IIN no kokmateriālu pārdošanas ienākuma ietur ienākuma izmaksātājs SIA "Kokapstrāde" 23 % apmērā, piemērojot 50 % izdevumu normu, t. i., 5865 euro $((25\,000 + 26\,000) - 25\,500) \times 23\%$.

8. piemērs

Fiziska persona "A", kura nav reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, un SIA "Priedītes" noslēdza vienu līgumu par to, ka fiziskā persona "A" no 2019. gada janvāra līdz martam no savā īpašumā esoša augoša meža piegādās SIA "Priedītes" kokmateriālus par 55 000 euro.

Noslēgtā līguma saistības fiziskā persona "A" izpildīja, piegādājot kokmateriālus piecās daļās un atlīdzību saņemot 2019. gada 1. aprīlī:

2019. gada 20. janvārī – par 15 000 euro;

2019. gada 1. februārī – par 5000 euro;

2019. gada 10. februārī – par 5000 euro;

2019. gada 15. februārī – par 5000 euro;

2019. gada 10. martā – par 24 000 euro;

2019. gada 15. martā – par 1000 euro.

Fiziskā persona "A" ne pirms viena darījuma veikšanas nav reģistrējusies VID PVN maksātāju reģistrā (ne pastāvīgi, ne uz noteiktu laiku).

Tā kā ar PVN apliekamo darījumu kopējā vērtība 2019. gada 10. martā pārsniegusi 40 000 euro, fiziskajai personai "A" līdz 2019. gada 15. aprīlim ir jāiesniedz VID iesniegums reģistrācijai VID PVN maksātāju reģistrā. Par 2019. gada janvārī–martā veikto darījumu summu, kas pārsniedz 40 000 euro, t. i., no 15 000 euro, tai ir jāaprēķina un jāiemaksā valsts budžetā PVN 2603,31 euro (15 000 euro x 21 : 121). Aprēķinātā PVN summa fiziskajai personai "A" jāiemaksā budžetā līdz 2019. gada 20. aprīlim.

SIA "Priedītes", izmaksājot fiziskajai personai "A" ienākumu no tās īpašumā esoša augoša meža iegūto kokmateriālu atsavināšanas, šim ienākumam piemēro 10 % nodokļa likmi un attiecīgo izdevumu normu. Tādējādi SIA "Priedītes", ja fiziskā persona "A" ir apliecinājusi SIA "Priedītes", ka kokmateriāli ir iegūti no personas "A" īpašumā esoša meža, ietur IIN 2750 euro apmērā ((55 000 – 27 500) x 10 %).

9. piemērs

Fiziska persona "B", kurai nav reģistrēta saimnieciskā darbība un kura nav reģistrēts PVN maksātājs, plāno 2019. gada septembrī sniegt pakalpojumu – piešķirt ciršanas tiesības SIA "Baikāla skaida", kas ir reģistrēts PVN maksātājs. 2019. gada jūlijā vēl nav zināms, vai, veicot šo darījumu, tiks pārsniegts reģistrācijas sliekšnis 40 000 euro VID PVN maksātāju reģistrā. Fiziskā persona "B" izmanto Pievienotās vērtības nodokļa likumā noteiktās tiesības reģistrēties VID PVN maksātāju reģistrā uz noteiktu laiku – 2019. gada septembri. Tādējādi ciršanas tiesību piešķiršanas brīdī fiziskā persona "B" kā reģistrēts PVN maksātājs izraksta PVN rēķinu pakalpojuma saņēmējam SIA "Baikāla skaida" – reģistrētam PVN maksātājam, kurā sniegtā pakalpojuma vērtību norāda bez nodokļa, norādot atsauci "nodokļa apgrieztā maksāšana".

Tā kā fiziskā persona "B" pārdod ciršanas tiesības no savā īpašumā esoša augoša meža, tad SIA "Baikāla skaida" ietur un iemaksā budžetā IIN, piemērojot 10 % nodokļa likmi un attiecīgo izdevumu normu.

10. piemērs

Fiziska persona "A", kura ir reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, 2018. gada aprīlī veica kokmateriālu piegādi SIA "Zaļais mežs" par 43 000 euro un 2019. gada februārī veica vēl vienu kokmateriālu piegādi SIA "Zaļais mežs" par 9000 euro, neregistrējoties VID PVN maksātāju reģistrā pirms šo darījumu veikšanas (ne

pastāvīgi, ne uz noteiktu laiku). Lai nodrošinātu minētās piegādes, fiziskā persona "A" veica iepriekšēju kokmateriālu sagatavošanu, lai gūtu ilglaiīgus ienākumus. Tādējādi fiziskās personas "A" darbība ir kvalificējama kā saimnieciskā darbība Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē.

Fiziskajai personai "A" bija jāreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā, iesniedzot VID iesniegumu reģistrācijai VID PVN maksātāju reģistrā līdz 2018. gada 15. maijam un no pārsnieguma summas 3000 euro jāaprēķina un jāsamaksā PVN valsts budžetā. Tā kā fiziskā persona "A" nebija izpildījusi minēto nosacījumu, tad tai līdz reģistrācijas brīdim VID PVN maksātāju reģistrā par veikto darījumu summu, kas pārsniedz 40 000 euro, t. i., no 12 000 euro, ir jāaprēķina un jāmaksā valsts budžetā PVN 2082,64 euro (12 000 euro x 21 : 121).

11. piemērs

Fiziska persona "G", kura nav reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, 12 mēnešu periodā pārdeva – 2018. gada oktobrī ciršanas tiesības SIA "Zeme" par 38 000 euro un 2019. gada maijā ciršanas tiesības SIA "Egle" par 11 000 euro – un turpmāko 12 mēnešu laikā plāno veikt arī citus ar PVN apliekamus darījumus.

Fiziskā persona "G" ne pirms viena darījuma veikšanas nav reģistrējusies VID PVN maksātāju reģistrā (ne pastāvīgi, ne uz noteiktu laiku).

Tā kā fiziskajai personai "G" ar PVN apliekamo darījumu kopējā vērtība 2019. gada maijā pārsniegusi 40 000 euro, fiziskajai personai "G" līdz 2019. gada 15. jūnijam ir jāiesniedz VID iesniegums reģistrācijai VID PVN maksātāju reģistrā un no veikto darījumu summas, kas pārsniedz 40 000 euro, t. i., no 9000 euro, ir jāaprēķina un jāmaksā valsts budžetā PVN 1561,98 euro (9000 euro x 21 : 121). Aprēķinātā PVN summa fiziskajai personai "G" jāiemaksā budžetā līdz 2019. gada 20. jūnijam.

Fiziskā persona "G", pārdodot ciršanas tiesības no savā īpašumā esoša augoša meža SIA "Zeme" un SIA "Egle", ietur un iemaksā budžetā IIN, piemērojot 10 % nodokļa likmi un attiecīgo izdevumu normu.

12. piemērs

Fiziska persona "E", kura nav reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, 2020. gadā plāno pārdot savā īpašumā esoša meža ciršanas tiesības par 65 000 euro juridiskai personai vai arī šo mežu pati izstrādāt un pārdot, noslēdzot četrus līgumus ar potenciālajiem pircējiem – vienu par zāģbaļķu piegādi, vienu par taras kluču pārdošanu, vienu par malkas pārdošanu un vienu par papīrmalkas pārdošanu juridiskajām personām par kopējo summu 73 000 euro, un pēc šo darījumu veikšanas turpmāko 12 mēnešu laikā neplāno veikt citus apliekamus darījumus.

Pirmajā gadījumā, ja tiek pārdotas ciršanas tiesības un pārdošana nav saistīta ar fiziskās personas "E" saimniecisko darbību Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē, tad šim darījumam Pievienotās vērtības nodokļa likuma normas nav piemērojamas. Pretējā gadījumā fiziskajai personai "E" ir tiesības reģistrēties VID PVN maksātāju reģistrā pirms šī darījuma veikšanas vai arī neregistrēties VID PVN maksātāju reģistrā, bet no darījuma summas, kas pārsniedz 40 000 euro, t. i., no 25 000 euro, ir jāaprēķina un jāmaksā valsts budžetā PVN 4338,84 euro (25 000 euro x 21 : 121).

Ievērojot, ka fiziskā persona "E" pārdod ciršanas tiesības no savā īpašumā esoša augoša meža juridiskajai personai, tad juridiskā persona ietur un iemaksā budžetā IIN, piemērojot 10 % nodokļa likmi un attiecīgo izdevumu normu.

Otrajā gadījumā Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē tiek veikta saimnieciskā darbība. Tādējādi fiziskajai personai "E" ir tiesības iesniegt VID

iesniegumu reģistrācijai VID PVN maksātāju reģistrā pirms jebkura darījuma veikšanas brīvprātīgi, bet obligāti līdz nākamā mēneša 15. datumam, kas seko mēnesim, kad ir pārsniegts 40 000 euro reģistrācijas sliekšnis, un no pārsnieguma summas, ja tāda līdz reģistrācijas brīdim VID PVN maksātāju reģistrā ir izveidojusies, ir jāaprēķina un jāmaksā valsts budžetā PVN.

Ievērojot, ka fiziskā persona "E" pārdod kokmateriālus no savā īpašumā esoša meža juridiskajām personām, tad juridiskās personas ietur un samaksā budžetā IIN, piemērojot 10 % nodokļa likmi un attiecīgo izdevumu normu.

13. piemērs

Fiziska persona "A", kura nav reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, 2024. gada oktobrī veica darījumu – vienīgo reizi 12 mēnešu laikā noslēdza vienu līgumu ar juridisku personu par savā īpašumā esoša meža ciršanas tiesību pārdošanu par kopējo summu 56 000 euro. Darījuma realizācijai tika saņemti divi koku ciršanas tiesību apliecinājumi (katrs koku ciršanas tiesību apliecinājums izsniegts ciršanas nogabalam (zemes vienībai) ar savu kadastra apzīmējumu, kas ir viena zemesgrāmatas kadastra numura sastāvdaļas).

Lai pārdotu koku ciršanas tiesības, personai "A" nebija nepieciešams veikt nekādas sistemātiskas darbības par atlīdzību. Šajā gadījumā ciršanas tiesību pārdošana fiziskajai personai "A" nav uzskatāma par tās saimniecisko darbību Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē.

Fiziskajai personai "A" nav jāreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā un nav jāmaksā PVN no summas, kas pārsniedz 50 000 euro.

14. piemērs

Fiziska persona "N", kura nav reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, 2022. gada augustā noslēdza vienu līgumu ar juridisku personu par savā īpašumā esoša meža ciršanas tiesību pārdošanu par kopējo summu 51 000 euro un turpmāko 12 mēnešu laikā neplāno veikt citus ar PVN apliekamus darījumus. Darījuma realizācijai tika saņemti divi koku ciršanas tiesību apliecinājumi (katrs koku ciršanas tiesību apliecinājums izsniegts ciršanas nogabalam (zemes vienībai) ar savu kadastra numuru un tiem nav kopīgas robežas vai virsotnes).

Šajā gadījumā ciršanas tiesību pārdošana personai "N" viena līguma ietvaros ir uzskatāma par tās saimniecisko darbību Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē. Tā kā citus apliekamus darījumus turpmāko 12 mēnešu laikā nav plānots veikt, tad fiziskajai personai "N" ir tiesības neregistrēties VID PVN maksātāju reģistrā, bet no darījuma summas, kas pārsniedz 40 000 euro, t. i., no 11 000 euro, tai ir jāaprēķina un jāmaksā valsts budžetā PVN 1909,09 euro (11 000 euro x 21 : 121). Aprēķinātā PVN summa fiziskajai personai "N" jāiemaksā budžetā līdz 2022. gada 23. septembrim.

15. piemērs

Fiziska persona "O", kura nav reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, 2024. gada maijā noslēdza vienu līgumu ar juridisku personu par savā īpašumā esoša meža ciršanas tiesību pārdošanu par kopējo summu 55 000 euro un turpmāko 12 mēnešu laikā neplāno veikt citus ar PVN apliekamus darījumus. Darījuma realizācijai tika saņemti divi koku ciršanas tiesību apliecinājumi (katrs koku ciršanas

tiesību apliecinājums izsniegts ciršanas nogabalam (zemes vienībai) ar savu kadastra numuru un tiem ir kopīga robeža.

Lai pārdotu koku ciršanas tiesības, personai "O" nebija nepieciešams veikt nekādas sistemātiskas darbības par atlīdzību. Šajā gadījumā uzskatāms, ka tiek pārdots vienots mežs un koku ciršanas tiesību pārdošana personai "O" nav vērtējama par tās saimniecisko darbību Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē.

Fiziskajai personai "O" nav jāreģistrējas VID PVN maksātāju reģistrā un nav jāmaksā PVN no summas, kas pārsniedz 50 000 euro.

16. piemērs

Fiziska persona "E", kura nav reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, 2022. gada jūlijā noslēdza vienu līgumu ar juridisku personu par savā īpašumā esoša meža ciršanas tiesību pārdošanu par kopējo summu 59 000 euro un turpmāko 12 mēnešu laikā neplāno veikt citus ar PVN apliekamus darījumus. Darījuma realizācijai tika saņemts viens koku ciršanas tiesību apliecinājums, kurš izsniegts diviem ciršanas nogabaliem (zemes vienībām) katram ar savu kadastra numuru un kuriem nav kopīgas robežas vai virsotnes.

Šajā gadījumā ciršanas tiesību pārdošana personai "E" viena līguma ietvaros ir uzskatāma par tās saimniecisko darbību Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē. Tā kā citus apliekamus darījumus turpmāko 12 mēnešu laikā nav plānots veikt, tad fiziskajai personai "E" ir tiesības neregistrēties VID PVN maksātāju reģistrā, bet no darījuma summas, kas pārsniedz 40 000 euro, t. i., no 19 000 euro, tai ir jāaprēķina un jāmaksā valsts budžetā PVN 3297,52 euro (19 000 euro x 21 : 121). Aprēķinātā PVN summa fiziskajai personai "E" jāiemaksā budžetā līdz 2022. gada 23. augustam.

17. piemērs

Fiziska persona "A", kura nav reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, 2022. gada martā noslēdza vienu līgumu ar SIA "Liepa" par to, ka fiziskā persona "A" no 2022. gada marta līdz aprīlim no savā īpašumā esoša augoša meža piegādās SIA "Liepa" kokmateriālus 47 000 euro apmērā un turpmāko 12 mēnešu laikā neplāno veikt citus ar PVN apliekamus darījumus.

Noslēgtā līguma ietvaros tika veiktas divas kokmateriālu piegādes, noformējot par tiem grāmatvedības attaisnojuma dokumentus:

2022. gada 31. martā – par 37 000 euro;

2022. gada 29. aprīlī – par 10 000 euro.

Šajā gadījumā personas "A" veiktā kokmateriālu piegāde viena līguma ietvaros ir uzskatāma par tās saimniecisko darbību Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē. Tā kā citus apliekamus darījumus turpmāko 12 mēnešu laikā nav plānots veikt, tad fiziskajai personai "A" ir tiesības neregistrēties VID PVN maksātāju reģistrā, bet no darījuma summas, kas pārsniedz 40 000 euro, t. i., no 7000 euro, tai ir jāaprēķina un jāmaksā valsts budžetā PVN 1214,88 euro (7000 euro x 21 : 121). Aprēķinātā PVN summa fiziskajai personai "A" jāiemaksā budžetā līdz 2022. gada 23. maijam.

4. Saistošie normatīvie akti

1. [Likums "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli"](#)
2. [Pievienotās vērtības nodokļa likums](#)
3. [Ministru kabineta 2018. gada 30. oktobra noteikumi Nr. 662 "Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa deklarācijām un to aizpildīšanas kārtību"](#)

Valsts ieņēmumu dienests

Materiāls sagatavots: 09.11.2011.

Materiāls pēdējo reizi aktualizēts: 09.01.2024.

Atsauksmes par materiāla kvalitāti vai priekšlikumus tā uzlabojumiem priecāsimies saņemt [Elektroniskās deklarēšanas sistēmas](#) sadaļā "Sarakste ar VID"